Lietas arhīva Nr. CA-1707-18/19
ECLI:LV:RAT:2018:1204.C33260214.7.S

**SPRIEDUMS**
**LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ**
**2018.gada 4.decembrī**

**Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:**
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Milda Zelmene
tiesneses Olita Blūmfelde un Ligita Gavare
ar sekretāri Kristīni Vaļeiku

piedaloties prasītājas /pers. C/ pārstāvim zvērināta advokāta palīgam Gatim Gailumam, /pers. E/ pārstāvei zvērinātai advokātei Intai Sikorai, atbildētājas Carnikavas novada domes pārstāvim /pers. F/ un trešās personas Valsts zemes dienesta pārstāvim /pers. G/

Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu **/pers. C/** prasībā pret **/pers. E/** par pienākuma noteikšanu atbrīvot nekustamo īpašumu un **/pers. E/** prasībā pret **/pers. C/** un **Carnikavas novada domi** ar trešo personu **Valsts zemes dienestu** par ēku atzīšanu par patstāvīgiem nekustamā īpašuma objektiem, sakarā ar /pers. C/ un Carnikavas novada domes apelācijas sūdzībām par Rīgas rajona tiesas 2017.gada 20.decembra spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

2012.gada 28.novembrī, pamatojoties uz Latvijas Republikas Centrālās zemes komisijas 2012.gada 27.augusta lēmumu Nr.8863 par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi, /Zemesgrāmatas nodalījums/Nr./numurs/ /pers. C/ nostiprinātas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu - zemes gabalu 3,4532 ha platībā (kadastra Nr./numurs/) ar adresi /adrese/.

2014.gada 22.janvārī /pers. C/Rīgas rajona tiesā cēlusi prasību pret /pers. E/, kā trešo personu lietā norādot Carnikavas novada domi, par nekustamā īpašuma (zemes gabala) atbrīvošanu. Prasībā norādīts, ka uz /pers. C/ piederošā zemes gabala /adrese/ar kadastra Nr./numurs/atrodas 17 pārvietojamas vasarnīcu tipa atpūtas mājiņas, kuras 1998.gada 20.maijā, noslēdzot pirkuma līgumu ar akciju sabiedrību "Oto", iegādājusies /pers. E/. No Valsts zemes dienesta 2014.gada 13.janvāra izziņas izriet, ka /pers. E/ piederošajām būvēm ir piešķirti kadastra apzīmējumi, bet ar spēkā esošu Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 10.novembra spriedumu konstatēts, ka uz prasītājas zemes esošo būvju ekspluatācija ir nelikumīga, līdz ar ko noraidīts /pers. E/ pieteikums par adreses piešķiršanu šīm būvēm.

Norādot, ka /pers. E/ atsakās atbrīvot prasītājai piederošo zemi /pers. C/ prasībā, pamatojoties uz Civillikuma 927., 994., 1036. un 1038.pantu, lūdz noteikt pienākumu atbildētājai sešu mēnešu laikā no sprieduma stāšanās spēkā atbrīvot zemes gabalu /adrese/, ar kadastra Nr./numurs/no 17 būvēm ar kadastra apzīmējumiem /17 numuri/.

Ar Rīgas rajona tiesas tiesneses 2014.gada 14.marta lēmumu par trešo personu lietā pieaicināts Valsts zemes dienests.

2016.gada 18.augustā /pers. E/ Rīgas rajona tiesā cēlusi prasību pret /pers. C/ un Carnikavas novada domi, norādot, ka saskaņā ar 1998.gada 20.maijā ar akciju sabiedrību "Oto" noslēgto pirkuma līgumu un 1999.gada 29.marta papildus vienošanos pie šī līguma /pers. E/ ir ieguvusi īpašumā 16 vasaras atpūtas mājiņas, kas atrodas /adrese/. Minētās ēkas atbilstoši tolaik spēkā esošajai kārtībai ir uzceltas un nodotas ekspluatācijā 1984.gadā, savukārt Valsts zemes dienests šīm ēkā ir piešķīris kadastra numurus, taču zeme zem tām ir nodota /pers. C/ īpašumā.

Norādot, ka /pers. C/ atsakās slēgt zemes nomas līgumu par ēku apsaimniekošanai nepieciešamo zemes platību, bet pieprasa zemi atbrīvot, /pers. E/, atsaucoties uz Civillikuma 927., 1504., 1505. un 1507.pantu, Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumu un Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumiem Nr.1620, prasībā lūdz uz zemes gabala ar kadastra Nr. /numurs/esošās un Valsts zemes dienesta kadastra reģistrā ar kadastra numuriem /17 numuri/ reģistrētās ēkas atzīt par patstāvīgām, ekspluatācijā nodotām būvēm, kā arī noteikt pienākumu Carnikavas novada domei izsniegt nepieciešamās izziņas un nelikt šķēršļus šo ēku reģistrēšanai zemesgrāmatā.

Ar Rīgas rajona tiesas tiesneses 2016.gada 7.novembra lēmumu /pers. C/ prasība pret /pers. E/ ar trešajām personām Carnikavas novada domi un Valsts zemes dienestu par nekustamā īpašuma atbrīvošanu un /pers. E/ prasība pret /pers. C/ un Carnikavas novada domi, ar trešo personu Valsts zemes dienestu par ēku apzīšanu par patstāvīgām, ekspluatācijā nodotām būvēm apvienotas vienā tiesvedībā.

**Ar Rīgas rajona tiesas 2017.gada 20.decembra spriedumu** noraidīta /pers. C/ prasība pret /pers. E/ par nekustamā īpašuma atbrīvošanu, vienlaikus daļēji apmierināta /pers. E/ prasība pret /pers. C/ un Carnikavas novada domi. Tiesa nosprieda atzīt, ka /pers. E/ piederošās un Valsts zemes dienesta kadastra datu bāzē reģistrētās ēkas ar kadastra numuriem – /17 numuri/, kam piešķirta adrese /adrese/, ir patstāvīgs, ar zemes vienību ar kadastra numuru /numurs/saistīts nekustamais īpašums, bet pārējā daļā /pers. E/ prasību noraidīt. No Carnikavas novada domes /pers. E/ labā piedzīta valsts nodeva 71,14 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 *euro*, bet no /pers. C/ valsts labā piedzīti nenomaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 37,86 *euro*.

Spriedums pamatots uz tālāk norādītajiem argumentiem.

Lai izspriestu /pers. C/ prasību pret /pers. E/ ar trešo personu Carnikavas novada domi un Valsts zemes dienestu par nekustamā īpašuma atbrīvošanu, sākotnēji izspriežama /pers. E/ prasība pret /pers. C/ un Carnikavas novada domi ar trešo personu Valsts zemes dienestu par ēku, kas atrodas uz /pers. C/ piederošā zemes gabala, atzīšanu par patstāvīgām, ekspluatācijā nodotām būvēm, kas ir nekustamais īpašums.

/pers. C/ zemesgrāmatā nostiprinātās īpašuma tiesības uz zemes gabalu ar adresi /adrese/, netiek apstrīdētas un kā pamats šim

nostiprinājumam zemesgrāmatā norādīts Latvijas Republikas Centrālās zemes komisijas 2012.gada 27.augusta lēmums Nr.8863 par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes reformas pabeigšanas paredzēto zemi. Savukārt minētajā lēmumā norādīts, ka nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētās atpūtas mājas atrodas citas personas tiesiskā valdījumā, tualetes piederība nav noskaidrota. Lēmumā arī norādīts, ka Valsts zemes dienesta Rīgas reģionālā nodaļa 2011.gada 30.augustā sniegusi informāciju, ka nekustamā īpašuma kadastra informācijas sistēmā reģistrēts nekustamais īpašums ar kadastra numuru /numurs/. Uz zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs/atrodas zemes īpašniekiem (tiesiskajam valdītājam) nepiederošas būves - 16 atpūtas mājas ar kadastra apzīmējumiem /16 numuri/un tualete ar kadastra apzīmējumu /numurs/. Kā minēto atpūtas māju tiesiskais valdītājs Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrēta /pers. E/, pamatojoties uz 1998.gada 20.maija pirkuma līgumu un 1999.gada 29.marta papildus vienošanos pie pirkuma līguma. Īpašuma tiesības uz iepriekš minētajām ēkām nav nostiprinātas zemesgrāmatā (lietas I sēj., 51.-53.lapa).

Tā kā 2012.gada 27.augusta Latvijas Republikas Centrālās zemes komisijas lēmums Nr.8863 deva pamatu /pers. C/ īpašuma tiesību nostiprināšanai uz zemes gabalu, secināms, ka /pers. C/ jau pirms īpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatā bija informēta par /pers. E/ piederošajām būvēm.

No lietā esošās 2014.gada 13.janvāra Valsts Zemes dienesta kadastra izziņas redzams, ka uz zemes vienības ar kadastra Nr./numurs/ir reģistrētas nekustamā īpašumā neietilpstošas būves ar kadastra apzīmējumiem /16 numuri/un tualete ar kadastra apzīmējumu /numurs/(lietas I sēj.,14.lapa).

Starp pusēm ir strīds vai /pers. E/ piederošās būves, kas atrodas uz /pers. C/ piederošās zemes, ir kustama vai nekustama manta.

/pers. C/, atsaucoties uz 1998.gada 20.maija pirkuma līgumu, ar kuru /pers. E/ būves iegādājās no akciju sabiedrības "Oto", uzskata, ka tās ir pārvietojamas, t.i., kustama manta. Savukārt /pers. E/uzskata, ka šīs būves ir nekustams īpašums.

1998.gada 20.maijā starp akciju sabiedrību "Oto" un /pers. E/ noslēgtajā pirkuma līgumā puses vienojušās, ka pirkuma objekts ir pārdevējam piederošā atpūtas bāze /adrese/, kas sastāv no 16 pārvietojamām vasarnīcu tipa atpūtas mājiņām, kuras izvietotas uz aptuveni 2 ha liela zemes gabala, kura lielums ir precizējams. Iegādājoties šo atpūtas bāzi savā īpašumā, pircējs vienlaicīgi pārņem savā apkalpošanā visu, kas saistīts ar šīs atpūtas bāzes infrastruktūru (lietas I sēj., 45.lapa).

1999.gada 29.martā noslēgta papildus vienošanos pie 1998.gada 20.maija pirkuma līguma, kurā akciju sabiedrība "Oto" apliecina, ka pārdotais objekts - atpūtas bāze, sastāvoša no vasarnīcu tipa atpūtas mājiņām, pārdevējai pieder uz 1996.gada 15.jūlija Nomaksas pirkuma līguma pamata, ar kuru Latvijas Republikas Privatizācijas aģentūra to ir pārdevusi akciju sabiedrībai "Oto" (lietas I sēj., 47.lapa).

No 2012.gada 7.novembra Valsts zemes dienesta vēstules Nr.2-03-R/4731 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai izriet, ka 2006.gada 30.martā, pamatojoties uz /pers. E/ pilnvarnieka pieteikumu veikta 16 atpūtas māju ar kadastra apzīmējumiem no /numurs/līdz /numurs/ kadastrālā uzmērīšana, kā rezultātā Kadastra informācijas sistēmā reģistrēti dati un izgatavotas kadastrālās uzmērīšanas lietas. Veicot pasūtījumu, tika iesniegts 1987.gada 13.maijā LPSR Rīgas rajona arhitekta saskaņots projekts Nr.200 "Atpūtas bāze" un projektā nav norādes, ka ēkas būtu pārvietojamas. 2006.gada 30.marta kadastrālās uzmērīšanas laikā apsekotajām ēkām tika konstatēti dzelzsbetona pamati, t.i., konstatēts, ka šīs būves neatbilst Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 16.panta 2.punkta a) apakšpunkta nosacījumiem (lietas I sēj., 48.lapa).

Lietā ir 1984.gada 28.februāra Namīpašuma kartīte, kurā norādīta informācija par inventarizēto ēku konstruktīvo elementa (sienu un jumta) materiāliem, bet nav informācijas par pamatu materiālu, tādēļ Valsts zemes dienests norāda, ka informācija par 11 atpūtas mājiņu konstruktīvā elementa – pamatu materiālu uz 1984.gada 28.februārī ir iespējams iegūt no projekta dokumentācijas. Atzīmes par nelikumīgu celtniecību ēkām, veicot pirmreizējo tehnisko inventarizāciju, tolaik nereģistrēja, jo faktiski nebija iespējama situācija, ka ēku būvniecībā ir pieļaujamas atkāpes no projekta dokumentācijas (lietas I sēj., 33.-44.lapa).

1984.gadā būvju tehniskā inventarizācija tika veikta atbilstoši Latvijas PSR Ministru padomes Komunālās saimniecības Valsts komitejas priekšsēdētāja 1961.gada 11.jūnija pavēli Nr.185 apstiprinātās instrukcijas "Latvijas PSR pilsētu un strādnieku ciematu ēku un zemes gabalu inventarizācijas instrukciju" prasībām. Saskaņā ar šīs instrukcijas 5.c. apakšpunktu (skatīt grāmatas 20.lapu) inventarizācijai netika pakļautas pagaidu ēkas un celtnes, kam kalpošanas laiks nav lielāks par gadu, kā arī mazvērtīgas ēkas.

2006.gada 30.martā veikta ēku apsekošana un izgatavotas būvju kadastrālās uzmērīšanas lietas 16 atpūtas mājiņām.

2012.gada jūlija Tehniskās apsekošanas atzinumā norādīts, ka vasaras atpūtas mājām 2006.gadā ir izstrādātas būves kadastrālās uzmērīšanas lietas un katrai mājai piešķirts savs kadastra apzīmējums. Vasaras atpūtas mājiņas kvalificējamas kā būves, tas ir būvniecības procesā radies ar zemi saistīts veidojums, kam ir noteikta funkcija. Mājiņu lietošanas veids – īslaicīgas apmešanās ēkas. Viennozīmīgi var apgalvot, ka šīs vasaras mājiņas nav pārvietojamas mājiņas, nav īslaicīgas lietošanas būves un nav pagaidu būves (lietas I sēj., 55.-68.lapa).

Nekustamā īpašuma kadastra likuma 1.panta 1.punkts noteic, ka kadastra numurs ir nekustamajam īpašumam piešķirta viennozīmīga, neatkārtojama un nemainīga ciparu kombinācija (identifikators).

Nekustamā īpašuma kadastra likuma 1.panta 6.punkts noteic, ka kadastra objekts ir nekustamā īpašuma valsts kadastra sistēmā reģistrēts nekustamais īpašums kā īpašuma objekta kopums, kā arī zemes vienība, būve, telpu grupa un zemes vienības daļa.

No lietā esošajiem pierādījumiem secināms, ka strīdus būves ir kadastra objekti.

Nekustamā īpašuma kadastra likuma 16.panta 2.punkta a) apakšpunkts noteic, ka par nekustamā īpašuma objektu var noteikt būvi, izņemot būvi, kuru var pārvietot no vienas vietas uz citu vietu, to neizjaucot vai citādi ārēji nebojājot.

Lietā nav pierādījumu, ka strīdus būves ir iespējams pārvietot no vienas vietas uz citu vietu, tās neizjaucot vai citādi ārēji nebojājot, ņemot vērā projekta dokumentācijās esošo informāciju par dzelzsbetona pamatiem un citiem materiāliem. Līdz ar to būves ir atzīstamas par nekustamo īpašumu, kas nav pārvietojamas.

Atbilstoši minētajam un Nekustamā īpašuma kadastra likuma 1.panta 1. un 6.punktam, secināms, ka strīdus būves ir nekustamais īpašums, kas reģistrētas kadastra sistēmā, ko ar saviem paskaidrojumiem apstiprināja Valsts zemes dienests.

/pers. C/ savā prasībā atsaucas uz Administratīvās rajona tiesas spriedumiem, kas pieņemti saistībā ar adreses piešķiršanu, taču minētajās lietās prasības priekšmets nebija ēku atzīšana par nekustamajiem īpašumiem, jo tas izšķirams vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Par pamatotu atzīta /pers. E/ pārstāves norāde, ka Carnikavas novada dome Administratīvajā tiesā nebija iesniegusi Carnikavas pagasta padomes 2004.gada 14.janvāra lēmumu Nr.31, ar kuru nolemts piešķirt adreses (nosaukums), noteikt nekustamā īpašuma lietošanas mērķus un precizēt platības Carnikavas pagasta pašvaldībai ar Carnikavas pagasta TDP 1992.gada 31.augusta 20.sasaukuma 4.sesijas lēmumu patstāvīgā lietošanā piešķirtās koplietošanas zemes gabaliem, reģistrējamiem Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistra informācijas sistēmā. Pielikuma 33.pozīcijā norādīts /adrese/, Atpūtas bāze /nosaukums/ (lietas III sēj., 3.-18.lapa). No minētā secināms, ka Carnikavas novada dome strīdus būvēm bija piešķīrusi adresi /adrese/.

Tādējādi izveidojusies situācija, ka strīdus būvēm bija piešķirta adrese, kas nav atspoguļots un analizēts Administratīvo tiesu spriedumos, uz kuriem atsaucas /pers. C/, jo tiesai netika iesniegts 2004.gada 14.janvāra Carnikavas pagasta padomes lēmums Nr.31 par adreses piešķiršanu.

Starp pusēm ir strīds vai AS "Oto" atpūtas bāzi likumā "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" noteiktajā kārtībā privatizēja kā nekustamo vai kustamo īpašumu.

Latvijas Republikas Augstākā padome 1991.gada 20.martā pieņēma lēmumu "Par valsts īpašumu un tā konversijas pamatprincipiem", ar mērķi radīt apstākļus ekonomikas pārejai uz tirgus attiecību principiem, liekot saimnieciskās attīstības pamatā privāto iniciatīvu, lai likvidētu saimnieciskās darbības valsts monopolu, strukturāli pārkārtotu tautas saimniecību, kā arī atjaunotu taisnīgumu. Minētā lēmuma 2.punktā noteikts, ka valsts īpašumā Latvijas Republikā ir visi īpašuma objekti neatkarīgi no to pašreizējā valdījuma veida, izņemot fizisko personu īpašumu, kooperatīvo un sabiedrisko organizāciju īpašumu, kā arī citu valstu īpašumu. Valsts mantas atrašanās juridiskās personas bilancē nerada īpašuma tiesības uz to.

Savukārt 1994.gada 17.februāra likumā "Par privatizējamo valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" noteikta privatizācijas definīcija, kas ir vienveidīgu darbību kopums, kuru rezultātā mainās privatizējamā valsts vai pašvaldības īpašuma objekta īpašnieks.

No 1999.gada 29.martā noslēgtās papildus vienošanās izriet, ka pārdevējs AS "Oto" apliecina, ka pircējai /pers. E/ pārdotais objekts Atpūtas bāze, sastāvoša no vasarnīcu tipa atpūtas mājiņām, pieder pārdevējam pamatojoties uz 1996.gada 15.jūlija Nomaksas pirkuma līgumu, ar kuru Latvijas Republikas Privatizācijas aģentūra minēto objektu pārdeva AS "Oto". Pārdevējs uz šī objekta pārdošanas brīdi ir vienīgais likumīgais tā īpašnieks (lietas I sēj., 47.lapa).

1996.gada 15.jūlijā AS "Oto" noslēdza nomaksas pirkuma līgumu ar valsts AS "Privatizācijas aģentūra" un atbilstoši šī līguma 2.1.1.punktam pārdevējs pārdod un pircējs pērk uzskaitītas nekustamās mantas (ēkas, būves) un citas zemes gabalu izbūves un tīklus, saskaņā ar Privatizācijas komisijas pamatlīdzekļu novērtēšanas aktu. Savukārt līguma 2.1.2.punkts noteic, ka pārdevējs pārdod un pircējs pērk kustamas mantas saskaņā ar privatizācijas komisijas pamatlīdzekļu novērtēšanas aktu (lietas IV sēj., 38.-44.lapa).

Tādējādi ir pierādīts, ka strīdus būves privatizētas saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu un nomu ar izpirkumu" un likumu "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" (1996.gada 15.jūlija Nomaksas pirkuma līguma 1.1.punkts).

Atbilstoši Nomaksas pirkuma līguma 3.2.punktam pirkuma maksa ir 86 270 lati, no kuras samaksāti 3 673,10 lati, samaksāti privatizācijas komisijas izdevumi 1 355,74 lati, bet privatizācijas sertifikātos samaksāti 69 995 lati. Līguma 3.4.punktā noteikts, ka pirkuma samaksu pircējs pierāda ar iemaksu izdarīšanu apliecinošiem dokumentiem.

Lietā nav strīda par 1996.gada 15.jūlija Nomaksas pirkuma līguma pilnīgu izpildi no AS "Oto" puses.

Lietā ir privatizējamās Valsts inženieru firmas "Oto" objektu un mantas nosacītās cenas novērtējums, kur pielikumā Nr.1 kopā ar nekustamajiem īpašumiem: ražošanas un administratīvie objekti /adrese/, ražošanas iecirknis /adrese/ norādīta arī atpūtas bāze /adrese/(lietas IV sēj., 47.lapa).

Savukārt pamatlīdzekļu novērtēšanas aktā atpūtas bāze /adrese/ ietverta kopā ar nekustamajiem īpašumiem - ražošanas un administratīvajiem objektiem /adrese/ un /adrese/, bet pārējā privatizējamā manta ietverta citās sadaļās (lietas IV sēj., 49.lapa).

Civillikuma 968.pants noteic, ka uz zemes uzcelta un cieši ar to savienota ēka atzīstama par tās daļu.

Savukārt likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14.panta 2.punkts noteic, ka Civillikuma 968. un 973.panta noteikumi nav piemērojami un ēkas (būves) vai augļu dārzi (koki) līdz to apvienošanai vienā īpašumā ar zemi ir uzskatāmi par patstāvīgu īpašuma objektu, ja ēkas iegūtas, privatizējot valsts vai pašvaldību uzņēmumus (uzņēmējsabiedrības) vai atsevišķus valstij vai pašvaldībai piederošus nekustamā īpašuma objektus.

Tādējādi atzīts par pierādītu, ka AS "Oto" atpūtas bāzi /adrese/, kas aptver strīdus būves, ir iegādājusies privatizācijas ceļā, kas ir viens no ēkas kā patstāvīga īpašuma objekta iegūšanas veidiem atbilstoši likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14.panta 2.punktam.

Atbilstoši minētajam secināts, ka /pers. E/ prasība ir apmierināma daļēji, atzīstot, ka viņai piederošās un Valsts zemes dienesta kadastra datu bāzē reģistrētās ēkas ar kadastra numuriem – /17 numuri/, kam piešķirta adrese /adrese/, ir patstāvīgs ar zemes vienību ar kadastra numuru /numurs/saistīts nekustamais īpašums.

Tā kā /pers. E/ prasība daļā par būvju atzīšanu par patstāvīgiem nekustamajiem īpašumiem ir apmierināma, tas izslēdz /pers. C/ prasības apmierināšanu par zemes gabala atbrīvošanu no minētajām būvēm, līdz ar ko /pers. C/ prasība pret /pers. E/ par nekustamā īpašuma atbrīvošanu ir noraidāma.

Vērtējot /pers. E/prasību daļā par ēku atzīšanu par nodotām ekspluatācijā, norādīts, ka atbilstoši Būvniecības likuma 12.panta trešās daļas 7.punktam būves pieņemšana ekspluatācijā ir būvvaldes kompetencē, kas pakļauts administratīvajam procesam, līdz ar ko jautājumu izlemšana par būves nodošanu ekspluatācijā nav vispārējās jurisdikcijas tiesas kompetencē. Minētais pamatojums attiecināms arī uz /pers. E/ prasījumu par pienākuma noteikšanu Carnikavas novada domei izsniegt zemesgrāmatai nepieciešamās izziņas, jo tiesiskās attiecības starp /pers. E/ un Carnikavas novada domi, kas kā pašvaldības iestāde īsteno publisko funkciju, risināmas administratīvi tiesiskā kārtībā.

Tādējādi prasība daļā par būvju atzīšanu par nodotām ekspluatācijā un pienākuma noteikšanu Carnikavas novada domei, ir noraidāma.

**/pers. C/ iesniegusi apelācijas sūdzību** par Rīgas rajona tiesas 2017.gada 20.decembra spriedumu, norādot, ka tas ir kļūdains un nepamatots, jo /pers. E/ prasība nav pamatota, tādēļ nav šķēršļu /pers. C/ prasības apmierināšanai.

Apelācijas sūdzība pamatota uz tālāk norādītajiem argumentiem.

/pers. C/ piederošais zemes īpašums ir koroborēts zemesgrāmatā un viņai ir pilnīgas varas tiesības pār savu īpašumu, tostarp tiesības aizliegt visiem citiem ietekmēt viņas īpašumu, kā arī to lietot vai izmantot (Civillikuma 1036., 1039.panti). Lietā nav strīda, ka /pers. C/ kā īpašniece ir tiesīga izlietot savas īpašnieka tiesības un celt prasību par sev piederošā zemes īpašuma atbrīvošanu no citai personai piederošām mantām. Savukārt /pers. E/ nav ierakstīta zemesgrāmatā kā ēku (būvju) īpašniece un nav arī cēlusi tiesā attiecīgu īpašuma prasību, proti, koroborācijas prasību.

Saskaņā ar likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14.pantu ēkas (būves), kuras Zemesgrāmatu nodaļā, Valsts zemes dienestā vai pašvaldībā nav reģistrētas kā patstāvīgi īpašuma objekti, uzskatāmas par zemes īpašnieka īpašumu atbilstoši Civillikuma 968.pantam. Citas personas īpašuma tiesības uz šādām ēkām (būvēm) var iegūt, ja tiesa apmierinājusi šo personu prasību atzīt īpašuma tiesības uz attiecīgajiem objektiem.

Atbilstoši Civillikuma 994.pantam par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatā. Minētais pants arī noteic, ka līdz ierakstīšanai zemesgrāmatā nekustamā īpašuma ieguvējam pret trešajām personām nav nekādu tiesību - viņš nevar izlietot nevienu no priekšrocībām, kas saistītas ar īpašumu, un viņam jāatzīst par spēkā esošu visu uz šo nekustamo īpašumu attiecošās tās personas darbību, kura zemesgrāmatā ierakstīta kā nekustamā īpašuma īpašnieks.

Tādējādi nav tiesiska pamata uzskatīt, ka /pers. E/ būtu attiecīgo īslaicīgas lietošanas būvju īpašniece, jo viņas īpašuma tiesības nav ierakstītas zemesgrāmatā un arī īpašuma prasību viņa nav cēlusi.

Civilprocesa likuma 1.pantā noteiktas fiziskas personas tiesības vērsties tiesā savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību aizsardzībai, taču ar prasību noteikt būves lietošanas ilguma maiņu (no īslaicīgas uz ilglaicīgu) un tādēļ būvei piešķirt kādas tiesības, proti, noteikt patstāvīga īpašuma objekta statusu,

netiek risinātas fiziskās personas tiesības, līdz ar to šāds prasījums nevar būt patstāvīgs prasījums, ja nav celta īpašuma prasība. Savukārt tiesa nevar pārkāpt /pers. E/ celtās prasības robežas un ar sarežģītas juridiskas konstrukcijas palīdzību censties atbildētājai labvēlīgi atrisināt strīdu, tādēļ viņas prasība no likuma viedokļa vien ir noraidāma.

Pirmās instances tiesa kļūdaini būves faktiski ir atzinusi par patstāvīgiem tiesību subjektiem, mēģinot ar spriedumu piešķirt tām tehniskas un fizikālas īpašības - vai tās ir patstāvīgas, vai nē; vai tās ir saistītas ar zemi, vai nē. Pārsūdzētajā spriedumā secināts, ka būves ir būves un tās ir nekustams īpašums, taču šāda secinājuma izdarīšana nav tiesas kompetencē, jo tiesai civillietā ar spriedumu jānodibina, jāgroza vai jāizbeidz tiesiskās attiecības.

Konkrētajā lietā nav strīda, ka būves atrodas uz zemes, kuras virsma nav līdzena, tādēļ būvju horizontālai izlīdzināšanai tām par atbalstu kalpo zemē nostiprināti stabiņi. Tiesai civilprocesā būtu jādod juridiskais vērtējums par šo būvju tiesisko statusu un piederību, bet nevis jāvērtē šīs būves kā patstāvīgus tiesību subjektus. Lieta jāskata, piemērojot Civillikuma, Zemesgrāmatu likuma, likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā", likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" normas, kā arī judikatūras atziņas. Taču pirmās instances tiesa nav piemērojusi nevienu materiālo tiesību normu un nav vadījusies pēc rakstveida pierādījumiem (dokumentiem), bet gan vērtējusi dažādas izziņas (viedokļus).

Atbilstoši likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 17.pantam ēkas (būves) ierakstāmas zemesgrāmatā, pamatojoties uz vienu no šādiem dokumentiem: noteiktā kārtībā apstiprinātu aktu par ēkas (būves) pieņemšanu ekspluatācijā (3.punkts); rakstveida darījuma aktu par ēku (būvju) iegūšanu (ja darījums ir noslēgts līdz 1993.gada 28.februārim, kā arī citos likumā noteiktajos gadījumos tam jābūt notariāli apliecinātam) (4.punkts); tiesas spriedumu vai lēmumu, izņemot tiesas spriedumus, kas minēti likuma "Par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem" 7. un 8.pantā (6.punkts); līgumu par ēku (būvju) iegūšanu valsts vai pašvaldības īpašuma privatizācijas rezultātā (9.punkts); citu dokumentu, kas apliecina ēku (būvju) tiesisku iegūšanu (10.punkts).

Turklāt minētā likuma 19.pants noteic, ka zemesgrāmatā nav ierakstāmas ēkas (būves), kuras atbilstoši inventarizācijas lietas datiem uzceltas nelikumīgas celtniecības rezultātā. Savukārt šā likuma 22.pantā noteikts, ja nostiprinājuma lūdzējs nevar iesniegt šā likuma 21.pantā minētos dokumentus, par nostiprinājuma pamatu var būt tiesas spriedums, ar kuru atzītas viņa īpašuma tiesības. Iepriekš norādītās likuma normas ir imperatīvas un obligāti izpildāmas.

Tikai tad, ja ir celta īpašuma prasība, tiesa ar spriedumu var aizstāt iztrūkstošos dokumentus, taču izskatāmajā lietā /pers. E/ ar tiesas palīdzību mēģina apiet faktu, ka ēkām (būvēm) nav noteiktā kārtībā apstiprinātu aktu par to pieņemšanu ekspluatācijā, kā arī nav pierādījumu, ka tās uzceltas likumīgas celtniecības rezultātā.

Savā prasībā /pers. E/ lūdz atzīt ka ēkas tomēr ir nodotas ekspluatācijā, to pamatojot ar sākotnējo būvju reģistrāciju un inventarizāciju, kaut gan šie dokumenti nav aizstājami. Būves pirmreizējai uzskaitei (reģistrācijai) nav sakara ar tās nodošanu ekspluatācijā, jo arī ekspluatācijā nenodotas būves ir jāuzskaita un jāreģistrē. Turklāt aktu par ēkas pieņemšanu ekspluatācijā, ko likumdevējs noteicis kā obligāti izpildāmu prasību, nevar aizstāt ar būves sākotnējo reģistrāciju.

Kaut arī pirmās instances tiesa pareizi citēja 1961.gada 11.jūnija pavēli Nr.185, kur saskaņā ar instrukcijas 5.c. apakšpunktu inventarizācijai netika pakļautas pagaidu ēkas un celtnes, kam kalpošanas laiks nav lielāks par gadu, kā arī mazvērtīgas būves, taču pārsūdzētajā spriedumā tiesa nekritiski pievienojās /pers. E/ neloģiskajam pamatojumam.

Konkrētajā lietā secināms, ka /pers. E/ prasībā norādītās būves ir pagaidu ēkas, ar īslaicīga kalpošanas laiku un vienlaicīgi tās ir mazvērtīgas. Tādēļ arī nav sastādīti akti par to pieņemšanu ekspluatācijā, kas ir vienīgais juridiskais izskaidrojums, kādēļ šādu aktu nav, jo tiem nav jābūt. Tā kā /pers. E/ neapstrīd, ka būves nav nodotas ekspluatācijā saskaņā ar norādīto instrukciju, tiesai nav nekāda pamata mainīt šīm būvēm lietošanas mērķi un to kalpošanas laiku.

Judikatūra normatīvo regulējumu jautājumā par būves atzīšanu par patstāvīgu nekustamā īpašuma objektu, atklāj šādi:

1. Novērtējošais kritērijs. Novērtēšanas kritērijs piesaistīts objekta vērtības noteikšanai salīdzinājumā ar tā paša objekta vērtību pēc tā pārvietošanas un vērtējot pārvietošanas izmaksas;

2. Komunikāciju esamība/neesamība, un to raksturs;

3. Pamatu esamība/neesamība, tā tehniskais raksturojums, pamatu sasaiste ar konstrukciju.

Piemēram, paviljoni netiek atzīti par nekustamā īpašuma objektu nevis tādēļ, ka tos nevar pārvietot (kā to kļūdaini par vērtēšanas mērauklu izvēlējās pirmās instances tiesa), bet gan tādēļ, ka tiem nav pamatu un tie nav tādas konstrukcijas, kas *cieši* saistīti ar zemi (piesieti tai).

Lai noteiktu pamatu raksturu, nepieciešams sekot būvnormatīviem un slēdzienu par iepriekš norādītajiem tehniskajiem jautājumiem var dot tikai specializētās licencētās organizācijas vai eksperti, kuri veic dažādu objektu darba projektu ekspertīzes, kā arī apseko objektus dabā atzinuma sniegšanai. Tikai šāds eksperts var atbildēt uz nepieciešamajiem jautājumiem: slēdziens par pamatu tehnoloģisko raksturu, objekta sasaiste (ciešā saite) ar pamatiem; slēdziens par demontāžas tehnisko sarežģītību, objekta salikšanu/izjaukšanu un tā montāžu citā vietā, kā arī par iespējamām darba izmaksām.

Pagaidu objektu noškiršana no nekustamā īpašuma objektiem sevišķi izpaužas būvniecības dokumentācijas kārtošanā un atļauju saņemšanā. Fakts, ka 1980.gados uzceltās būves netika nodotas ekspluatācijā un uz tām netika attiecinātas prasības par obligātu nodošanu ekspluatācijā, dod pamatu secinājumam, ka šādas būves nebija kapitālās celtniecības objekts, bet gan īslaicīgas lietošanas būves, kuras nevarēja kļūt par nekustamā īpašuma objektu.

Pirmās instances tiesai bija jāvērtē būvju funkcionalitāte jeb tām paredzētais lietošanas mērķis, kas konkrētajā gadījumā bija vasaras atpūtas namiņi, taču to nevar jaukt ar būves lietošanas ilgumu jeb kalpošanas laiku. Atbilstoši Latvijas Vispārīgo būvnoteikumu 2.18.punktam īslaicīgas lietošanas būve ir tāda būve, kuras ekspluatācijas laiks nav ilgāks par pieciem gadiem un kas jānojauc līdz minētā termiņa beigām.

Konstatējot, ka /pers. E/ prasībā norādītie namiņi ir īslaicīgas lietošanas būves, tiesai jāvadās pēc spēkā esošajiem noteikumiem un jāvērtē legālais būvju lietošanai paredzētais ilgums, nevis jāinterpretē iespējamais būvju lietošanas laiks.

Lietā ir būvekspertu kā speciālistu veiktie apsekošanas akti ar fotogrāfijām, no kuriem redzams, ka būvēm nav ciešas saiknes ar zemi, tās ir novietotas uz ķieģeļu stabiņiem un vienīgā betonētā grīda ir āra tualetē, kur šāda konstrukcija ir nelikumīga.

Pirmās instances tiesas spriedumā kļūdaini norādīts, ka būves ir uz dzelzsbetona stabiem, kaut arī dabā tādu nav, jo pat atbildētājas iesniegtajos dokumentos norādīts, ka būvju pamati ir "ķieģeļu mūra vai no betona". Lietā nav neviena pierādījuma, ka strīdus būvēm dabā būtu dzelzsbetona pamati.

Pirmās instances tiesa nepiešķīra nozīmi faktam, ka /pers. E/ savā prasībā norādītos atpūtas namiņus iegādājās kā īslaicīgas lietošanas būves, bet, cenšoties tiesu pārliecināt par būvju tehnisko stāvokli un celtniecības mērķi, nelūdza noteikt ekspertīzi par šiem tehniskajiem jautājumiem. Līdz ar to lietā nav nekādu pierādījumu, kas dotu pamatu grozīt īslaicīgo būves ekspluatācijas jeb lietošanas termiņu uz ilgstošu, bet pirmās instances tiesa kļūdaini ir sajaukusi vērtēšanas kritērijus un aktu par nodošanu ekspluatācijā aizstājusi ar inventarizācijas uzskaites lietu. Tā kā ekspluatācijā var nodot neinventarizētu būvi, tāpat kā inventarizēt var arī ekspluatācijā nenodotu būvi - šie divi fakti nav savstarpēji aizstājami vai aizvietojami, jo tiem ir pilnīgi atšķirīga tiesiskā nozīme un sekas. Vienīgi aktam par būves nodošanu ekspluatācijā ir tiesiskas sekas, jo šo dokumentu likumdevējs uzskaitījis kā obligāti nepieciešamu būves kā patstāvīga īpašuma objekta noteikšanai.

Viens no kritērijiem, kas būvi kā patstāvīgu īpašuma objektu nošķir no īslaicīgas lietošanas būves, ir komunikāciju esamība, taču /pers. E/ norādītajām būvēm nav nekādu komunikāciju (ūdens apgāde, kanalizācija, apkure, gāzes pievads, tualete, vanna), līdz ar ko tās nav atzīstamas par kapitālās celtniecības būvēm un tām nav ilgstošas kalpošanas (ilglaicīgas patstāvīgas dzīvošanas) funkcijas, ko pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā.

Pārsūdzētajā spriedumā nav ņemti vērā spēkā esoša Augstākās tiesas sprieduma, kas attiecas uz atbildētāju un strīdus būvēm, motīvi. Augstākā tiesa spriedumā ir norādījusi, ka "... ēkas faktiskā ekspluatācija nevar būt par pamatu, lai secinātu, ka ir iestājušies Adresācijas noteikumos paredzētie priekšnosacījumi - ēkas tiesiska lietošana. Lai ēkas ekspluatācija tiktu uzskatīta par atbilstošu, tai jābūt normatīvajos aktos noteiktā kārtībā akceptētai no valsts pārvaldes iestāžu puses". Spriedumā atzīts, ka lai izvērtētu, vai atpūtas ēkas ir kustams vai nekustamas īpašums, ir jāvērtē būvniecības dokumentācija, taču pieteicēja šādu dokumentāciju (piemēram, aktu par būvju nodošanu ekspluatācijā) nav iesniegusi.

Tādējādi administratīvajā procesā tiesa konstatēja, ka strīdus būves no valsts puses nav akceptētas kā patstāvīgs īpašuma objekts. Arī izskatāmajā lietā /pers. E/ nav iesniegusi pierādījumus, kas dotu pamatu izdarīt pretēju secinājumu, līdz ar to pirmās instances tiesas spriedums ir savstarpēji izslēdzoši pretrunīgs. Turklāt spriedums taisīts par 17 būvēm, tās no pagaidu lietošanas ēkām pārvēršot par patstāvīgiem īpašuma objektiem, pat neskaidrojot vai šīs mājiņas vispār ir tiesiski uzbūvētas. Spriedumā norādot, ka 1984.gadā veikta inventarizācija 11 atpūtas mājiņām, nekas nav minēts par to, kad tapušas vēl 5 mājiņas un viena palīgceltne, kā arī nav noskaidrots šo ēku būvēšanas tiesiskais pamats (atbilstība projektam, nodošana ekspluatācijā). Par patstāvīgu īpašuma objektu tiesa atzina arī būvi, kas vienlaicīgi ir palīgēka, kaut gan palīgēka nevar kļūt par patstāvīgu ēku.

Lai gan /pers. E/ norāda, ka no trešās personas iegādājās 16 pārvietojamas vasarnīcas tipa atpūtas mājiņas, pirmās instances tiesa spriedumu taisījusi par 17 būvēm, kaut arī par vienas būves "patstāvīgumu" un lietošanas ilgumu /pers. E/ vispār neko nav minējusi.

Pārsūdzētajā spriedumā nemotivēti priekšroka ir dota /pers. E/ pieaicinātā būvekserta atzinumam, nenorādot kādēļ nav ņemts vērā /pers. C/ pieaicinātā būvekserta atzinums, kurā norādīts, ka atpūtas mājiņas atbilst pagaidu pārvietojamas būves statusam un to demontāžas/novākšanas termiņš ir viens mēnesis.

Pirmās instances tiesa kļūdaini nekritiski ir vērtējusi Valsts Zemes dienesta paskaidrojumus, kas nebalstās uz objektīviem pierādījumiem - tiesiskiem dokumentiem, bet gan uz /pers. E/ viedokli un viņas iesniegtajiem dokumentiem. Valsts Zemes dienesta pārstāvis tiesā apgalvoja, ka strīdus būves kā atpūtas namiņi esot uzbūvēti bez atkāpēm no projekta, taču no Valsts Zemes dienesta dokumentācijas izriet, ka šīm būvēm ir būtiskas atkāpes no projekta. Būves kadastrālās uzmērīšanas lieta liecina, ka būvju uzmērīšana veikta paviršī - visām mājiņām norādīti divu veidu (gan dzelzsbetona, gan betona) pamati. Kaut gan šim aspektam (monolītu pamatu vai vienkārši atbalsta stabiņu esamība) ir liela nozīme lietā, taču Valsts Zemes dienests nav norādījis, kādi tad īsti pamati ir katrai būvei. Turklāt 9 būvēm (ar kadastra apzīmējumu /9 numuri/) ir patvaļīgas būvniecības pazīmes, bet būve ar kadastra apzīmējumu /numurs/uzbūvēta vispār bez projekta.

Tā kā /pers. E/ un Valsts Zemes dienests maldināja tiesu, /pers. C/ bija spiesta pēc pirmās instances tiesas sprieduma taisīšanas vākt pierādījumus, kas pievienoti apelācijas sūdzībai. Tādējādi /pers. C/ apelācijas sūdzībā lūdz viņas prasību apmierināt pilnā apmērā un noteikt pienākumu /pers. E/ viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās atbrīvot prasībā norādīto zemes gabalu, bet /pers. E/ prasību pilnībā noraidīt.

**Carnikavas novada dome iesniegusi apelācijas sūdzību** par Rīgas rajona tiesas 2017.gada 20.decembra spriedumu, norādot, ka pārsūdz to daļā par /pers. E/ piederošo un Valsts zemes dienesta kadastra datu bāzē reģistrēto 17 ēku, kas saistītas ar zemes vienību ar kadastra numuru /numurs/, atzīšanu par nekustamu īpašumu.

Apelācijas sūdzība pamatota uz tālāk norādītajiem argumentiem.

Pārsūdzētajā spriedumā kļūdaini norādīts, ka strīdā vainojama Carnikavas novada dome, kas jau 2004.gada 14.janvārī /pers. E/ atpūtas namiņiem ir piešķīrusi adresi - /adrese/, kas nav atspoguļots /pers. C/ norādītajos Administratīvo tiesu spriedumos, jo tiesai netika iesniegts Carnikavas pagasta padomes 2004.gada 14.janvāra lēmums Nr.31 par adreses piešķiršanu.

Šāds aplams secinājums pirmās instances tiesu novedis pie nepareizas strīdus jautājuma izspriešanas - atzīstot /pers. E/ ēkas par nekustamo īpašumu, kas nav pārvietojams.

Faktiski ar Rīgas rajona Carnikavas pagasta padomes 2004.gada 14.janvāra lēmumu Nr.31 par adreses piešķiršanu, adrese - /adrese/ - piešķirta zemes vienībai, bet nevis ne ēkām, par ko liecina norāde lēmuma pielikuma Nr.1 ierakstā Nr.33, ka "bijušais zemes gabala nosaukums kadastra reģistrā" ir Atp. Bāze /nosaukums/. No minētā nepārprotami redzams, ka adrese ir piešķirta tieši zemes vienībai.

Civillietas izskatīšanas gaitā nav pārvērtējams citā tiesas procesā pieņemts tiesas nolēmums. Turklāt, tiesvedība par adresācijas piešķiršanu /pers. E/ ēkām ir skatīta trijās tiesu instancēs (t.i., Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 12.oktobra spriedums, Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 10.novembra spriedums un Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 14.aprīļa rīcības sēdes lēmums),

līdz ar to nevar būt šaubu par spriedumos izdarīto secinājumu tiesiskumu un minētajos spriedumos izvērtētie jautājumi civillietas ietvaros nav pārvērtējami, bet gan vērtējami kopsakarā ar citiem civillietā iesniegtajiem pierādījumiem.

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 "Vispārīgie būvnoteikumi" 2.18.apakšpunktu, īslaicīgas lietošanas būve ir būve, kuras ekspluatācijas laiks nav ilgāks par pieciem gadiem un kas jānojauc līdz minētā termiņa beigām.

Pati /pers. E/ strīdus ēkas raksturo kā īslaicīgas apmešanās būves, kas faktiski apstiprina /pers. C/ un pašvaldības viedokli attiecībā uz šo ēku statusu kā kustamu mantu. Turklāt arī ēku kā īpašuma objektu, kam ir dzelzsbetona pamati, reģistrēšana nedod pamatu secināt, ka to būvniecība notikusi likumīgi. Viennozīmīgs ir fakts, ka minēto apgalvojumu pamatotībai nav iesniegts neviens apliecinošs dokuments. Neapstrīdot pirms demokrātijas perioda izstrādāto būvniecības ieceri, nav iegūts apliecinājums, ka minētā būvniecības iecere būtu apstiprināta pamatojoties uz tā brīža spēkā esošiem tiesību aktiem, līdz ar ko pirms demokrātijas perioda dokumenti vērtējami kritiski. Kritiski ir vērtējama arī Namīpašuma kartīte, jo tā nesatur dokumenta juridiska spēka apliecinājumus, ka piemēram, iestādes zīmogs, parakstu atšifrējumi, namīpašuma kartītes aizpildāmie lauki aizpildīti nepilnīgi.

Atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam ar Carnikavas novada domes 2008.gada 17.septembra lēmumu (prot. Nr. 9, 46.§), kam sekoja virkne rīcību no valsts iestāžu puses, /pers. C/ atjaunotas īpašuma tiesības uz strīdus zemes gabalu, kas dod pamatu secināt, ka īpašuma tiesības uz šo zemes gabalu /pers. C/ nostiprinātas likumīgi. Savukārt, 2006.gadā veiktā būvju inventarizācija, kur pieļauta iestādes kļūda, veicot kustamas mantas inventarizāciju un sekojoši piešķirot ēkām kadastra apzīmējumus, nevar radīt nelabvēlīgas sekas labticīgam zemes īpašuma ieguvējam, prezumējot kustamu mantu par patstāvīgām, ekspluatācijā nodotām būvēm (nekustamu īpašumu).

Pašvaldība nepiekrīt pirmās instances tiesas spriedumam, ar kuru ēkas atzītas par patstāvīgām, ekspluatācijā nodotām būvēm, jo tiesa ir pārsniegusi pierādījumu saprātīgas izvērtēšanas robežas. Lietā nav iesniegti pierādījumi, kas apliecinātu šo ēku nodošanu ekspluatācijā un to nenoliedz ne /pers. E/, ne Valsts zemes dienests un arī būvniecības dokumentācijā nav izdarīta atzīme par ēku pieņemšanu ekspluatācijā.

Pirmās instances tiesa spriedumā aplami secināja, ka no lietā iesniegtajiem pierādījumiem izriet, ka strīdus būves privatizētas saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību uzņēmumu nomu un nomu ar izpirkumu" un likumu "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" (1996. gada 15. jūlija Nomaksas pirkuma līguma 1.1. punkts).

Saskaņā ar Nomaksas pirkuma līgumu strīdus ēkas ir privatizētas kā kustama manta un arī pārsūdzētajā spriedumā minēts, ka 1996.gada 15.jūlijā akciju sabiedrība "Oto" noslēdza nomaksas pirkuma līgumu, kura 2.1.2.punkts noteic, ka pārdevējs pārdod un pircējs pērk kustamas mantas saskaņā ar privatizācijas komisijas pamatlīdzekļu novērtēšanas aktu. Nomaksas pirkuma līguma 2.1.1.apakšpunktā strīdus ēkas nav minētas kā nekustamais īpašums, kaut gan 2.1.1.apakšpunktā ir konkrēti norādītas 5 nekustamā īpašuma pozīcijas starp kurām strīdus ēkas nav norādītas.

Pirmās instances tiesa, vadoties no /pers. E/ paskaidrojumiem, izdarīja apšaubāmu secinājumu, ka 1998.gada 20.maija pirkuma līgumā ieviesusies pārrakstīšanās kļūda, jo Nomaksas pirkuma līguma 2.1.2.apakšpunkts noteic kustamas mantas iegādi. Nomaksas pirkuma līguma 2.1.2.apakšpunkts un 1998.gada 20.maija pirkuma līguma 1.punkts izslēdz apgalvojumu, ka strīdus ēkas ir nekustams īpašums. Turklāt ar 1997.gada 19.augusta Vienošanos par grozījumiem Nomaksas pirkuma līgumā, nav veikti grozījumi attiecībā uz strīdus ēku statusa precizēšanu. Maz ticams, ka akcentētā pārrakstīšanās kļūda 1998.gada 20.maija pirkuma līgumā būtu pieļauta arī sākotnējā 1996.gada 15.jūlija Nomaksas pirkuma līgumā. Gluži pretēji, tas apliecina faktu, ka ēkas nav nekustams īpašums.

Pirmās instances tiesa nav vērtējusi faktu, ka zemes reformas laikā ar Carnikavas pagasta Tautas deputātu padomes 20.sasaukuma 4.sesijas 1992.gada 31.augusta lēmumu Carnikavas pagasta pašvaldībai piešķirta pastāvīgā lietošanā zeme. Saskaņā ar likuma "Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 18.panta pirmo daļu pašvaldība izvērtē zemes reformas laikā pastāvīgā lietošanā tai piešķirto un zemesgrāmatā neierakstīto zemi un līdz 2008.gada 30.septembrim iesniedz Valsts zemes dienestam savus lēmumus par tās piederību, piekritību vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai.

Atbilstoši likuma "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 4.1 panta trešajai daļai zeme, kuras piederība 1940.gada 21.jūlijā nav konstatēta, izņemot zemi, kas saskaņā ar šā panta pirmo un otro daļu ierakstāma zemesgrāmatā uz valsts vai pašvaldības vārda, turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai; 6.panta pirmā daļa noteic, ka zeme, kas 1940.gada 21.jūlijā piederēja personām, kuras nav pieprasījušas atjaunot īpašuma tiesības uz šo zemi vai pieprasījušas kompensāciju, kā arī zeme, uz kuru likumā nav paredzēta īpašuma tiesību atjaunošana, izņemot zemi, kura zemesgrāmatā ierakstāma uz valsts vai pašvaldības vārda saskaņā ar šā likuma 2.panta otro daļu un 3.panta otro daļu, turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai; 6.panta otrā daļa noteic, ka lauku apvidu zeme, kura piekrīt pašvaldībām saskaņā ar šā likuma 3.panta piekto daļu un kura saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu nav izmantojama pašvaldību funkciju īstenošanai, atbilstoši pašvaldības domes (padomes) lēmumam turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai.

Ievērojot Ministru kabineta 2008.gada 17.jūnija noteikumu Nr.453 "Kārtība, kādā nosaka valstij un pašvaldībām piekrītošo lauku apvidus zemi, kura turpmāk izmantojama zemes reformas pabeigšanai, kā arī valstij un pašvaldībām piederošo un piekrītošo zemi" (turpmāk - Noteikumi Nr.453) noteikto kārtību, kā arī izvērtējot zemes reformas laikā pastāvīgā lietošanā Carnikavas novada pašvaldībai piešķirto un zemesgrāmatā neierakstīto zemi, pašvaldība konstatēja, ka zemesgabala - /adrese/, kadastra Nr. /numurs/, kura piederība uz 1940.gada 21.jūliju nav konstatēta, nav ierakstāma zemesgrāmatā uz Carnikavas novada pašvaldības vārda, līdz ar ko nododama zemes reformas pabeigšanai.

Pamatojoties uz Noteikumu Nr.453 14.1.apakšpunktu, pašvaldība līdz 2008.gada 30.septembrim pieņem lēmumu par zemes piekritību vai izmantošanu zemes reformas pabeigšanai un iesniedz Valsts zemes dienestā, atbilstoši 14.2.apakšpunktam pašvaldības pieņemtais lēmums iesniedzams Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā.

Ievērojot tiesību normās noteikto, ar Carnikavas novada domes 2008.gada 17.septembra lēmumu (prot. Nr. 9, 46.§) "Par zemes reformas laikā pašvaldībai lietošanā piešķirto zemesgrāmatā neierakstīto zemi, kas izmantojama zemes reformas pabeigšanai" zemesgabals ar kadastra numuru /numurs/nodots zemes reformas pabeigšanai. Atbilstoši Noteikumu Nr.453 15.punktam Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai bija tiesības minēto lēmumu, ja tas neatbilst normatīvo aktu prasībām, atcelt, taču tas nav noticis, tātad minētais lēmums atzīts par tiesisku.

Ievērojot likuma "Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 17.panta sestajā daļā noteikto Centrālajā zemes komisijā iesniegto pieprasījumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu iesniegšanas, izskatīšanas un zemes gabala saņemšanas izlozes kārtību, lēmuma pieņemšanas un paziņošanas kārtību noteic Ministru kabinets. Saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1030 "Centrālajā zemes komisijā iesniegto pieprasījumu izskatīšanas kārtība" 19.punktu Valsts zemes dienesta ģenerāldirektora izveidota komisija organizē valsts līmeņa zemes reformas pabeigšanai paredzētās zemes piedāvāšanu personām, tai skaitā izlozi.

Centrālā zemes komisija 2010.gada 11.novembrī ir saņēmusi Valsts zemes dienesta Valsts līmeņa zemes reformas pabeigšanas komisijas 2010.gada 29.oktobra sēdes protokolu Nr. 4- CA20-07/4, kurā norādīts, ka Carnikavas novada zemes gabalus ar kadastra apzīmējumu /numurs/un /numurs/ izlozējusi /pers. C/. Savukārt, ar Centrālās zemes komisijas 2010.gada 22.novembra lēmumu (atzinumu) Nr.7712 /pers. C/ atzītas īpašuma tiesības uz vairākiem zemes gabaliem, t.sk., zemes gabalu ar kadastra apzīmējumu /numurs/. Ar Centrālās zemes komisijas 2012.gada 27.augusta lēmuma Nr.8863 1.punktu /pers. C/ atjaunotas īpašuma tiesības uz Carnikavas novada zemes gabalu ar kadastra numuru /numurs/.

Pirmās instances tiesa nav izpildījusi pienākumu objektīvi noskaidrot lietas apstākļus un taisījusi spriedumu, kurā nav izvērtēti lietas faktiskie un tiesiskie apstākļi, kā arī nav dots pierādījumu un konstatēto lietas apstākļu juridiskais vērtējums, kas novedis pie nepamatota secinājuma, ka /pers. E/ piederošās un Valsts zemes dienesta kadastra datu bāzē reģistrētās ēkas, kas ir saistītas ar zemes vienību ar kadastra numuru /numurs/, atzīstamas par

nekustamu īpašumu. Pašvaldības ieskatā pārsūdzētajā spriedumā ir vērtēti tikai /pers. E/ iesniegtie pierādījumi un viņas viedoklis, atstājot bez ievērības /pers. C/ argumentus un nenoskaidrojot tiesisko pamatu īpašumu tiesību atjaunošanai uz strīdus zemes gabalu /pers. C/. Līdz ar to Rīgas rajona tiesas 2017.gada 20.decembra spriedums nav tiesiski pamatots un ir atceļams.

**/pers. E/ pārstāve zvērināta advokāte Inta Sikora iesniegusi rakstveida paskaidrojumus** uz /pers. C/ un Carnikavas novada domes apelācijas sūdzībām, norādot, ka uzskata tās par nepamatotām. Pirmās instances tiesas spriedumu /pers. E/ uzskata par atbilstošu lietā noskaidrotajiem apstākļiem un likuma normām, tādēļ viņas ieskatā apelācijas instances tiesā būtu taisāms analogs spriedums.

**Tiesas sēdē** /pers. C/ pārstāvis zvērināta advokāta palīgs Gatis Gailums uzturēja /pers. C/ prasību un apelācijas sūdzību, saskaņā ar tajās norādītajiem argumentiem un lūdza šo prasību apmierināt, bet /pers. E/ prasību noraidīt kā nepamatotu.

Carnikavas novada domes pārstāvis /pers. F/ tiesas sēdē uzturēja iesniegto apelācijas sūdzību uz tajā norādītajiem pamatiem un lūdza /pers. E/ prasību noraidīt, vienlaikus norādot, ka /pers. C/ prasību pašvaldība uzskata par pamatotu.

/pers. E/ pārstāve zvērināta advokāte Inta Sikora tiesas sēdē uzturēja /pers. E/ prasību saskaņā ar tajā norādītajiem argumentiem un lūdza šo prasību apmierināt, bet /pers. C/ prasību noraidīt, norādot, ka /pers. C/ un Carnikavas novada domes apelācijas sūdzības ir nepamatotas.

Trešās personas Valsts zemes dienesta pārstāvis /pers. G/ tiesas sēdē paskaidroja, ka pirmās instances tiesas spriedumu uzskata par pamatotu un lietas apstākļiem atbilstošu, savukārt iesniegtās apelācijas sūdzības nav pamatotas.

**Motīvu daļa**

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Tā kā lietā iesniegtajās apelācijas sūdzībās pirmās instances tiesas spriedums netiek pārsūdzēts daļā par /pers. E/ prasības daļēju noraidīšanu, Civillietu tiesas kolēģija vērtē tikai /pers. C/ prasību un /pers. E/ prasības apmierināto daļu.

Novērtējusi lietas dalībnieku paskaidrojumus un apelācijas sūdzību argumentus kopā ar visiem lietas materiāliem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. C/ prasība ir apmierināma, bet /pers. E/ prasība apelācijas instances tiesā izskatāmajā daļā ir noraidāma.

No ierakstiem /Zemesgrāmatas nodalījums/ Nr./numurs/redzams, ka 2012.gada 28.novembrī /pers. C/ nostiprinātas īpašuma tiesības uz zemes gabalu 3,4532 ha platībā, ar kadastra numuru /numurs/, /adrese/.

Kā pamats /pers. C/ īpašuma tiesību nostiprinājumam norādīts Latvijas Republikas Centrālās zemes komisijas 2012.gada 27.augusta lēmums Nr.8863 par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi. Pamatojoties uz minēto lēmumu /pers. C/ īpašumā nodotajam zemes gabalam zemesgrāmatā ierakstītas 3 apgrūtinājumu atzīmes: aizsargjoslas teritorija gar elektrisko tīklu līnijām, tauvas joslas teritorija gar upi un ūdenstilpnes aizsargjoslas teritorija. Nekādi citi nekustamā īpašuma apgrūtinājumi zemesgrāmatā nav ierakstīti.

/pers. C/ prasībā lūdz noteikt pienākumu /pers. E/ atbrīvot iepriekš minēto zemes gabalu no uz tā esošajām 17 būvēm, kam Valsts zemes dienests piešķīris kadastra apzīmējumus, savukārt /pers. E/ savā prasībā lūdz atzīt, ka uz /pers. C/ piederošā zemes gabala esošās ēkas (būves) ir ekspluatācijā nodots patstāvīgs nekustams īpašums.

Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija tāpat kā pirmās instances tiesa konstatē, ka starp pusēm ir strīds par 17 ēku (būvju), kas atrodas uz /pers. C/ piederošas zemes, juridisko statusu, proti, vai tas ir atzīstamas par kustamu vai nekustamu mantu.

Lietā ir Centrālās zemes komisijas 2012.gada 27.augusta lēmums Nr.8863 par īpašuma tiesību atjaunošanu /pers. C/ uz zemes reformas pabeigšanai paredzēto zemi, proti, zemes gabalu 3,4532 ha platībā, ar kadastra numuru /numurs/, /adrese/. No lēmuma satura redzams, ka zemes komisijas rīcībā bija iesniegts būvinženieres /pers. AE/ 2012.gada 20.jūlija Tehniskās apsekošanas atzinums, kurā norādīts, ka uz minētā zemes gabala esošās vasaras atpūtas mājiņas kvalificējamas kā būves, tas ir būvniecības procesā radies ar zemi saistīts veidojums, kam ir noteikta funkcija. Mājiņu lietošanas veids – īslaicīgas apmešanās ēkas, kā arī apgalvots, ka šīs vasaras mājiņas nav pārvietojamas mājiņas, nav īslaicīgas lietošanas būves un nav pagaidu būves.

Centrālās zemes komisijas lēmumā minēts, kā tās rīcībā ir arī Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. E/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 10.novembra spriedumu, ar kuru noraidīts /pers. E/ pieteikums par Carnikavas novada domes lēmuma atcelšanu, ar kuru atteikts strīdus atpūtas mājiņām piešķirt adresi. Secinot, ka no minētajiem tiesu nolēmumiem izriet, ka objekts, kam /pers. E/ lūgusi piešķirt adresi, ir pārvietojamas vasarnīcu tipa atpūtas mājiņas un ir šaubas par to saistību ar zemi, kas ir viens no priekšnoteikumiem, lai ēkas atzītu par nekustamu īpašumu, Centrālās zemes komisija savā lēmumā iekļāvusi tikai norādi, ka uz /pers. C/ īpašumā nodotā zemes gabala atrodas citas personas tiesiskā valdījumā esošas atpūtas mājas, bet tualetes piederība nav noskaidrota, neiekļaujot šo apstākli zemesgrāmatā ierakstāmajos zemes īpašuma apgrūtinājumos.

Civillietu tiesas kolēģija, vērtējot pierādījumus par uz /pers. C/ īpašumā nodotā zemes gabala esošo ēku (būvju) izcelsmi un to nonākšanu /pers. E/ valdījumā, secina, ka lietā nav atrodama šo būvju projekta dokumentācija un pierādījumi par tās izstrādāšanu un saskaņošanu atbilstoši celšanas laikā esošajam normatīvajam regulējumam. Tāpat lietā nav arī pierādījumu, ka uzceltās atpūtas mājiņas būtu pieņemtas ekspluatācijā, kas izslēdz iespēju izdarīt secinājumu, ka šo ēku ekspluatācija normatīvajos aktos noteiktā kārtībā jebkad būtu akceptēta no valsts iestāžu puses.

Lietā ir 1998.gada 20.maijā starp akciju sabiedrību "Oto" kā pārdevēju un /pers. E/ kā pircēju noslēgtais pirkuma līgums, ar kuru pēdējā pamato savas īpašuma tiesības uz strīdus ēkām, un atbilstoši šī līguma 1.punktam pirkuma objekts ir Atpūtas bāze /adrese/, kas sastāv no 16 **pārvietojamām** vasarnīcu tipa atpūtas mājiņām, kas izvietotas uz aptuveni 2 ha liela zemes gabala.

1999.gada 29.martā starp AS "Oto" un /pers. E/ noslēgtā papildus vienošanās pie pirkuma līguma negroza līguma 1.punktā norādīto pirkuma objektu, bet ietver tikai norādi, ka AS "Oto" tas piederēja, pamatojoties uz 1996.gada 15.jūnijā ar Privatizācijas aģentūru noslēgto Nomaksas pirkuma līgumu.

Savukārt 1996.gada 15.jūlijā starp AS "Oto" un valsts AS "Privatizācijas aģentūra" noslēgtā nomaksas pirkuma līguma 2.1.1.punktā ir uzskaitīta AS "Oto" pārdotā nekustamā manta (ēkas, būves), bet atpūtas mājiņas, kas atrodas /adrese/, to starpā nav minētas.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka minētie darījumu dokumenti nedod pamatu /pers. E/ no AS "Oto" nopirktās dārza mājiņas atzīt par patstāvīgu nekustamu īpašumu, jo 1998.gada 20.maija pirkuma līgumā tieši un nepārprotami ir norādīts, ka pirkuma objekts ir 16 pārvietojamas vasarnīcu tipa atpūtas mājiņas, turklāt lietā nav arī pierādījumu, ka vēlāk /pers. E/ atsavinātās atpūtas mājiņas AS "Oto" būtu privatizējusi (nopirkusi no VAS "Privatizācijas aģentūra") kā nekustamu īpašumu.

To, ka ne Valsts inženieru firma "Oto", kuras mantas privatizāciju veica valsts akciju sabiedrība "Privatizācijas aģentūra", ne AS "Oto", kas privatizētās atpūtas mājiņas atsavināja /pers. E/, neuzskatīja tās par patstāvīgu nekustamu (ēku, būvju) īpašumu, kas nav atdalāms no zemes, liecina arī fakts, ka zemes reformas likumos noteiktā kārtībā netika iesniegts pieprasījums par zemes piešķiršanu lietošanā šo būvju ekspluatācijai un uzturēšanai. Līdz ar to Carnikavas pagasta pašvaldība atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam zemes gabalu, uz kura atrodas strīdus būves, iekļāva zemju

sarakstā, kas izmantojama (nododama) zemes reformas pabeigšanai un šai sakarā pieņemtie pašvaldības lēmumi tika iesniegti gan Valsts zemes dienestā, gan Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā. Tikai pēc visu lietas apstākļu noskaidrošanas un izvērtējot pieņemto lēmumu atbilstību spēkā esošajam normatīvajam regulējumam, Centrālā zemes komisija 2012.gada 27.augustā pieņēma lēmumu par īpašuma tiesību atjaunošanu /pers. C/ uz zemes gabalu 3,4532 ha platībā /adrese/, uz kura atrodas /pers. E/ 1998.gada 20.maijā no AS "Oto" nopirktās atpūtas mājiņas.

Savu prasību, kurā lūgts minētās atpūtas mājiņas atzīt par ekspluatācijā nodotām būvēm, kas ir cieši saistītas ar zemi, proti, par patstāvīgu nekustamo īpašumu, /pers. E/ pamato ar faktu, ka tās ir reģistrētas Valsts zemes dienesta Kadastra datu bāzē un tām ir piešķirti kadastra apzīmējumi.

Taču lietā tikai 11 atpūtas mājiņām un atejai ir atrodamas 1984.gada namīpašuma kartītes (lietas II sēj., 55.-58.lapas), kas iezīmētas arī 1984.gada tehniskās inventarizācijas biroja sagatavotajā atpūtas bāzes teritorijas plānā (lietas II sēj., 67.-68.lapas), līdz ar ko 5 atpūtas mājiņu rašanās laiks un tiesiskums nav zināms.

Savukārt 2006.gadā Valsts zemes dienesta sagatavotajās 17 Būves kadastrālās uzmērīšanas lietās tikai 8 atpūtas mājiņām (ar kadastra apzīmējumu no /numurs/ līdz /numurs/) nav norādītas patvaļīgas būvniecības pazīmes, bet 8 atpūtas mājiņām (ar kadastra apzīmējumu no /numurs/ līdz /numurs/) kā patvaļīgas būvniecības pazīme norādītas atkāpes no projekta, turklāt tualetes ar kadastra apzīmējumu /numurs/kadastrālās uzmērīšanas lietā ir spiedogs, ka nav uzrādīts projekts (skat. lietas II sēj., 69-157.lapas). Visu atpūtas mājiņu Būves kadastrālās uzmērīšanas lietās kā lietošanas veids norādīts – īslaicīgas apmešanās ēkas, pamatu materiāls – dzelzsbetons/betons (bez precīzākām norādēm), bet vienīgais labiekārtojums – elektroapgāde.

Ņemot vērā, ka lietā nav iesniegti pierādījumi par strīdus ēku būvprojekta izstrādi, saskaņošanu un apstiprināšanu, turklāt pati /pers. E/ nenoliedz, ka šīs ēkas normatīvajos aktos noteiktā kārtībā nav pieņemtas ekspluatācijā, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka tikai reģistrācija Valsts zemes dienesta Kadastra datu sistēmā, piešķirot tām kadastra apzīmējumus, nevar būt par pamatu šo atpūtas mājiņu atzīšanai par patstāvīgām būvēm, vēl jo vairāk, ņemot vērā kadastrālās uzmērīšanas lietās fiksētās patvaļīgas būvniecības pazīmes.

Kā savas prasības pamatojumu /pers. E/ norāda arī Tehniskās apsekošanas atzinumu, kuru 2012.gada jūlijā sagatavojusi būvinženiere /pers. AE/, secinot, ka vasaras atpūtas mājiņas kvalificējamas kā būves, tas ir būvniecības procesā radies ar zemi saistīts veidojums, kam ir noteikta funkcija. Mājiņu lietošanas veids – īslaicīgas apmešanās ēkas. Vienlaikus izteikts apgalvojums, ka šīs vasaras mājiņas nav pārvietojamas mājiņas, nav īslaicīgas lietošanas būves un nav pagaidu būves.

Tā kā šajā atzinumā nav norādīts uz kādiem dokumentiem un apsvērumiem balstās secinājumos izteiktais apgalvojums, kā arī vizuāli novērtējot atzinumam pievienotās fotofiksācijas, kurās redzams, ka mājiņas ar zemi savieno tikai no ķieģeļiem veidoti balsti, Civillietu tiesas kolēģija apšauba būvinženieres /pers. AE/ apgalvojumu, ka strīdus atpūtas mājiņas nav pārvietojamas, jo tas ir pretrunā 1998.gada 20.maijā /pers. E/ noslēgtajā pirkuma līgumā norādīto, ka pirkuma objekts ir 16 pārvietojamas būves. Savukārt apgalvojums, ka šīs ēkas nav īslaicīgas lietošanas būves ir pretrunā ar Valsts zemes dienesta Būves kadastrālās uzmērīšanas lietās norādīto atpūtas mājiņu lietošanas veidu.

Turklāt lietā ir arī būvkomersanta SIA "Isliena V" 2014.gada 29.aprīlī sagatavots Tehniskās apsekošanas atzinums (lietas I sēj., 87.lapa), kurā divi sertificēti būvniecības speciālisti secinājuši, ka apsekotās atpūtas mājiņas, kas atrodas uz /pers. C/ piederošā zemes gabala, ir kvalificējamas pēc to konstruktīvās uzbūves atbilst pagaidu pārvietojamas būves statusam, tās nav saistītas ar zemi, bet tikai nobalstītas uz ķieģeļu stabiņiem. Ievērojot šo būvju nolietojuma stāvokli, kas uz šodienu ir neapmierinošs, rekomendēts šīs pagaidu būves demontēt (skat. atzinuma 14.lapa).

Minēto atzinumu /pers. E/ nav apstrīdējusi un nav lūgusi lietā noteikt ekspertīzi strīdus ēku statusa precizēšanai.

Arī Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 10.novembra sprieduma motīvu daļā norādīts, ka nav pierādīta /pers. E/ valdījumā esošo ēku faktiska sasaiste ar zemi, kas ir viens no priekšnoteikumiem, lai ēkas atzītu par nekustamu īpašumu. Turklāt Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka arī izskatāmajā lietā šādi pierādījumi nav iesniegti.

Likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14.panta pirmajā daļā uzskaitīti 5 nosacījumi, pie kādiem ēkas (būves), kas atrodas uz citai personai piederošas zemes, ir uzskatāmas par patstāvīgu īpašuma objektu, taču izskatāmajā lietā tiesas kolēģija nekonstatē nevienu no šiem nosacījumiem, jo īslaicīgas lietošanas, pagaidu vai pārvietojamas būves, kuru uzbūvēšanas tiesiskais pamats ir apšaubāms (nav būvprojekta un aktu par pieņemšanu ekspluatācijā, konstatētas patvaļīgas būvniecības pazīmes) pilnībā izslēdz iespēju /pers. E/ prasībā norādītās ēkas (būves) atzīt par patstāvīgu īpašuma objektu.

Novērtējot iepriekš minētos rakstveida pierādījumus, atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta nosacījumiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav pierādījumu, kas dotu pamatu apmierināt /pers. E/ prasību un atzīt, ka viņas prasībā norādītās būves atbilstoši normatīvajam regulējumam būtu nodotas ekspluatācijā un būtu atzīstamas par patstāvīgu nekustamu īpašumu, līdz ar ko viņas prasība ir pilnībā noraidāma.

Atbilstoši spriedumā iepriekš izklāstītajai motivācijai, noraidot /pers. E/ prasību, Civillietu tiesas kolēģija par pamatotu un apmierinātu atzīst /pers. C/ prasību.

Lietā nav strīda, ka saskaņā ar Civillikuma 994.panta pirmo daļu /pers. C/ ir atzīstama par zemes gabala /adrese/ ar kadastra Nr./numurs/īpašnieci.

Civillikuma 1036.pants noteic, ka *īpašums dod īpašniekam vienam pašam pilnīgas varas tiesību par lietu, ciktāl šī tiesība nav pakļauta noteiktiem aprobežojumiem.*

Savukārt Civillikuma 1038.pantā noteiktas īpašnieka tiesības *viņam piederošo lietu valdīt, iegūt tās augļus, izlietot to pēc sava ieskata savas mantas pavairošanai un vispār to lietot visādā kārtā, kaut arī no tam rastos zaudējumi citai personai.*

Saskaņā ar Civillikuma 1039.pantu *īpašnieks var aizliegt visiem citiem ietekmēt viņa lietu.*

Atbilstoši iepriekš minētajām Civillikuma normām, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. C/ ir tiesīga prasīt viņai piederošā atbrīvošanu no /pers. E/ valdījumā esošajām 17 īslaicīgas lietošanas būvēm (vasaras atpūtas mājiņām), kas Valsts zemes dienesta Kadastra datu bāzē reģistrētas ar kadastra apzīmējumiem /17 numuri/, tātad, /pers. C/ prasība ir apmierināma.

Prasībā /pers. C/lūgusi noteikt /pers. E/ sešu mēnešu termiņu zemes gabala atbrīvošanai. Savukārt apelācijas sūdzībā /pers. C/ lūdz noteikt viena mēneša termiņu spriedumā noteiktā pienākuma izpildei, pamatojot to ar SIA "Isliena V" 2014.gada 29.aprīļa Tehniskās apsekošanas atzinumu, kurā secināts, ka strīdus ēku demontāžas/novākšanas darbu izpildes termiņš ir viens kalendāra mēnesis.

Tā kā /pers. E/ savus apsvērumus šajā jautājumā nav izteikusi, tiesas kolēģija, vadoties no SIA "Isliena V" sertificētu būvniecības speciālistu atzinuma un ņemot vērā, ka kopš /pers. C/ prasības celšanas tiesā ir pagājuši gandrīz pieci gadi, uzskata, ka /pers. E/ ir nosakāms termiņš zemes atbrīvošanai no strīdus būvēm – viens mēnesis no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 197.panta otro daļu, *taisot spriedumu, kas atbildētājam uzliek pienākumu izpildīt noteiktas darbības, kuras nav saistītas ar mantas vai naudas nodošanu, tiesa spriedumā var norādīt, ka tad, ja atbildētājs noteiktā termiņā neizpildīs spriedumu, prasītājs ir tiesīgs izpildīt šīs darbības uz atbildētāja rēķina, pēc tam no viņa piedzenot nepieciešamos izdevumus.*

Civillietu tiesas kolēģija, ņemot vērā pušu pretējos viedokļus jautājumā par strīdus ēku statusu, lai izvairītos no iespējamiem strīdiem sprieduma izpildes gaitā, atzīst, ka spriedumā ir iekļaujama Civilprocesa likuma 197.panta otrajā daļā paredzētā norāde.

Ievērojot procesuālās ekonomijas principu, tiesas kolēģija nevērtē pārējos pušu norādītos apstākļus un argumentus, jo tie pēc būtības nevar ietekmēt tiesas spriedumā norādītos motīvus.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa, noraidot /pers. C/ prasību un daļēji apmierinot /pers. E/ prasību, nav vispusīgi pārbaudījusi un objektīvi novērtējusi visus lietas materiālus, bet spriedumu faktiski balstījusi tikai uz /pers. E/ un Valsts zemes dienesta pārstāvja paskaidrojumiem, kaut gan tie neapstiprinās un pat ir pretrunā ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem. Pirmās instances tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta trešās daļas prasībām nav motivējusi kāpēc tā vienam pierādījumam (būvinženieres /pers. AE/ Tehniskās apsekošanas atzinumam) ir devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu (SIA "Isliena V" Tehniskās apsekošanas atzinums). Turklāt pārsūdzētajā spriedumā vispār nav motivācijas, uz kāda pamata par patstāvīgu ekspluatācijā nodotu būvi tiek atzīta patvaļīgi (bez projekta) uzbūvētā tualete, bet /pers. E/ prasība tiek apmierināta attiecībā uz 17 ēkām, kaut gan no AS "Oto" viņa ir nopirkusi tikai 16 ēkas, bet par vienas būves iegūšanu lietā nav nekādu pierādījumu.

Ievērojot minētos apstākļus, Rīgas rajona tiesas 2017.gada 20.decembra spriedumu nevar atzīt par tiesisku.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas nosacījumam *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus, proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.*

Tiesas izdevumi ir valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (Civilprocesa likuma 33.panta otrā daļa).

Pārbaudot lietas materiālus, tiesas kolēģija konstatē, ka /pers. C/ par prasības pieteikumu samaksājusi valsts nodevu 71,14 *euro*, par apelācijas sūdzību samaksājusi valsts nodevu 71,14 *euro* un par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem samaksājusi 4,70 *euro* un 37,86 *euro* (lietas I sējuma 8.,9., un IV sējuma 77., 88.lapa), kopā 184,84 *euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33.panta trešās daļas 3.punktu prasītājai radušies ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi 465,25 *euro*, 80,74 *euro* un 10,20 *euro* (lietas I sējuma 84., 85., un IV sējuma 25., 26.lapa), kopā 556,19 *euro*.

Turklāt /pers. C/apmaksājusi izdevumus zvērinātam advokātam Ralfam Losbergam par sniegto juridisko palīdzību 700 *euro* apmērā. Līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas e) punktam no /pers. E/ /pers. C/ labā piedzenami /pers. C/ samaksātie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 700 *euro* (lietas I sējuma 172., 173.lapa).

Ņemot vērā minēto, no /pers. E//pers. C/ labā piedzenami visi prasītājas samaksātie tiesāšanās izdevumi 1441,03 *euro* apmērā.

Carnikavas novada dome par iesniegto apelācijas sūdzību samaksājusi valsts nodevu 71,14 *euro* (lietas IV sējuma 173.lapa). Līdz ar to no /pers. E/ Carnikavas novada domes labā piedzenami Carnikavas novada domes samaksātie tiesas izdevumi 71,14 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts akciju sabiedrības "Latvijas Pasts" tarifiem ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi šajā lietā ir 57,22 *euro* apmērā (uzziņas par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem). Tā kā /pers. C/ samaksājusi iepriekš minētos izdevumus 42,54 *euro*, bet /pers. E/ 4,70 *euro*, nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9,98 *euro* apmērā valsts ienākumos piedzenami no /pers. E/.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš - 10 dienas no tā spēkā stāšanās dienas.

**Rezolutīvā daļa**

Ņemot vērā iepriekš minēto un vadoties no Civillikuma 994., 1036., 1038., 1039.pantiem, likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14.panta, kā arī Civilprocesa likuma 39., 41., 93., 97., 197., 204.[1], 426., 430., 432.-434.pantiem, Civillietu tiesas kolēģija

**n o s p r i e d a:**

**Noraidīt** /pers. E/ prasību apelācijas instances tiesā izskatāmajā daļā par uz /pers. C/ piederošā zemes gabala ar kadastra Nr./numurs/esošo un Valsts zemes dienesta kadastra reģistrā ar kadastra apzīmējumiem /17 numuri/reģistrēto ēku atzīšanu par patstāvīgām, ekspluatācijā nodotām būvēm.

**Apmierināt** /pers. C/ prasību pret /pers. E/ par pienākuma noteikšanu atbrīvot nekustamo īpašumu.

Noteikt /pers. E/, personas kods /personas kods/, pienākumu viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atbrīvot /pers. C/, personas kods /personas kods/, piederošo zemes gabalu /adrese/ ar kadastra Nr./numurs/no 17 ēkām (būvēm) ar kadastra apzīmējumiem /17 numuri/.

Noteikt, ka gadījumā, ja /pers. E/ spriedumā noteiktajā termiņā neizpildīs tiesas noteikto pienākumu, /pers. C/ ir tiesīga izpildīt šīs darbības uz /pers. E/ rēķina, pēc tam no viņas piedzenot nepieciešamos izdevumus.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā tiesāšanās izdevumus 1441,03 *euro* (viens tūkstotis četri simti četrdesmit viens *euro* un trīs centi).

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, Carnikavas novada domes, reģistrācijas Nr.90000028989, labā tiesas izdevumus 71,14 *euro* (septiņdesmit vienu *euro* un 14 centus).

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, Tiesu administrācijas labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9,98 *euro* (deviņus *euro* un 98 centus).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi valsts labā iemaksājami šādā kontā: Saņēmēja iestāde: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316; konta Nr. LV51TREL2190458019000; BIC kods TRELLV22; iemaksas mērķis: 21499 - ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, lieta Nr. C33260214.

Noteikt desmit dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei attiecībā uz piedziņām, nosakot, ka sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā samaksu apliecinoši dokumenti valsts labā nekavējoties iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā Brīvības bulvārī 34, Rīgā, LV-1886.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā trīsdesmit dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2018.gada 4.decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja Milda Zelmene
Tiesnese Olita Blūmfelde
Tiesnese Ligita Gavare